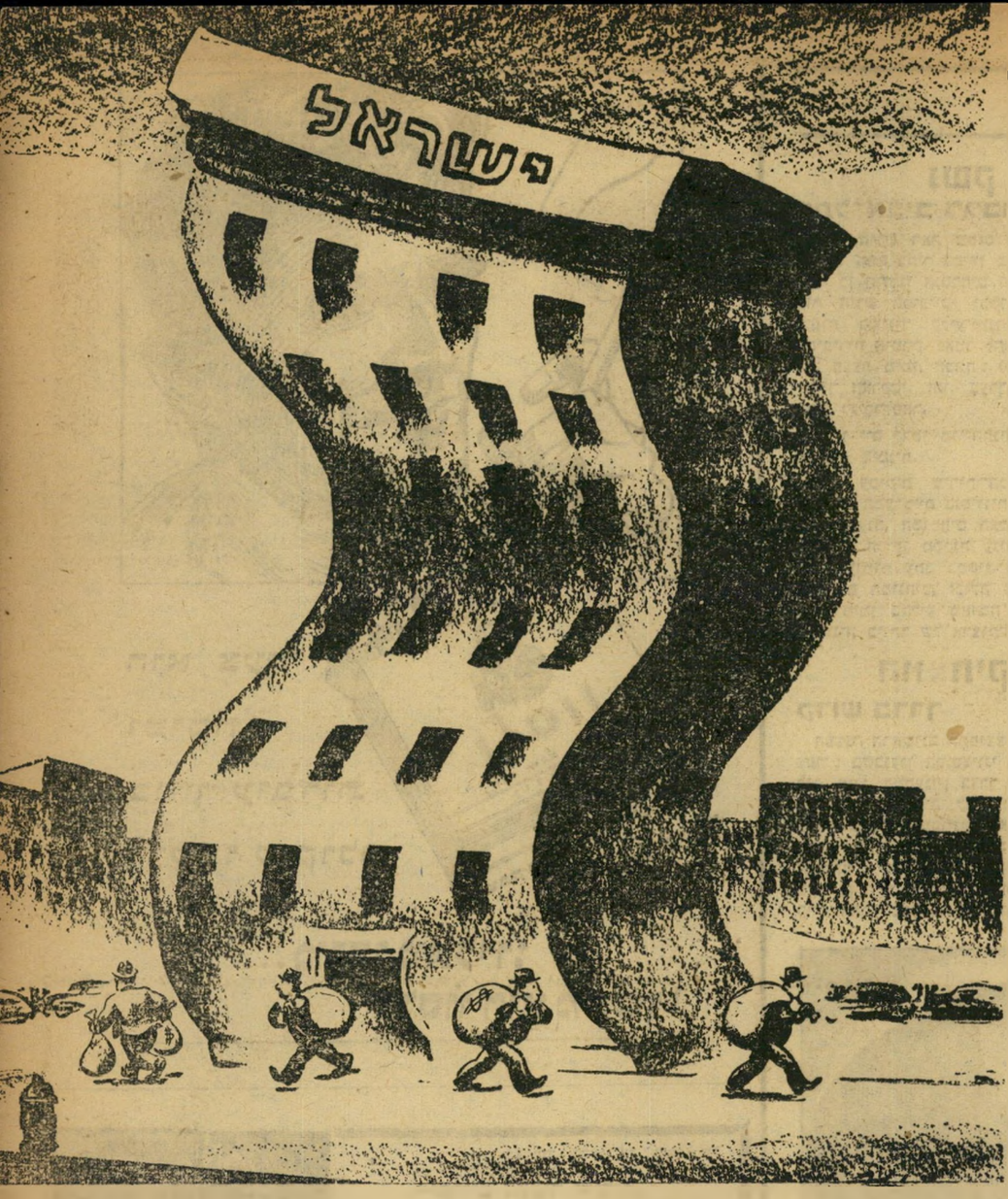

אסטרונומיים אלה לא השתקפו כלל בהכנסתו של מר לחר־ביץ. הוא הרוויח מדי חודש, כך קובע ברצינות עמוקה ספר הנישומים, 234 ל"י ו־333 פרוטות.

ושוב, ניתן היה לחשוב שהמדינה (אשר רוב עיסקותיו של לחוביץ' ידועות לה: דרך משרדים ממשלתיים קיבל את רשיונותיו את הקצבת המטבע הזר) תעניש את המשתמט כראוי לו. וכך היה: גם את בנו של לחוביץ' מינה אותו מפקח על מזונות, אבינועם הלוי, הרוחש ידידות טבעית לאנשים מצליחים, לשליח המדינה במשכורת שמנה.

למען יראו ויראו: כך בא בישראל על עונשו אדם המרמה בגסות את המדינה!

★★★

שייקה ירקוני: זה הסוד שלו

ל יפה ירקוני, הזמרת הפופולארית של התקליטים, יש שיר קטן ונחמד הנקרא בשם: „זה הסוד שלי." לבעלה, ישעיהו („שייקה") ירקוני יש סודות משלו, שמאד לא היה רוצה להפיצם מעל גבי תקליטים.

אחד מהם הוא עיסקת הרכישה של מאות מכוניות משומשות ממשרד־הבטחון, שעליה סופר כבר בהרחבה במסגרת הרשימה על שלום ליגום, ידידו הקרוב של ישעיהו ירקוני ואחד מהמשתמטים הבולטים של קרן־המגן (העולם הזה 944).

אפשר היה לחשוב, כי לאחר שמשרד מבקר־המדינה מתח ביקורת חריפה על עיסקה זאת, בה הרוויחו שלושת השותפים — ירקוני, ליגום ואריה פילץ — עשרות אלפי ל"י של כספים ציבוריים־בטחוניים, יימנע משרד־הבטחון מעיסקות דומות.

ואומנם, כך היה: משרד־הבטחון חתם על חוזה חדש עם ישעיהו ירקוני,

חשבונו של ירקוני היה פשוט מאד:

[illegible]

יכולת בשוק הישראלי הרעב במחירים המרקיעים־שחקים, המקובלים בו.

כך ייהנו שני הצדדים: צה"ל יקבל טנדרים חדשים במקום ישנים, ירקוני יקבל שטרות־כסף חדשים וישנים גם יחד, וכספים שהיה משרד־הבטחון יכול לחסוך לצרכים בטחוניים, יושקעו בהרחבת עיסקותיו של מי שהוא ידידו הקרוב של עמוס בן־גוריון, סגן־המפקח הכללי של משטרת ישראל.

אגב — כל קשר בין עובדה זאת לבין העובדה ש־עיסקותיו של ירקוני לא נחקרו מעולם על־ידי המשטרה, הוא מקרי בהחלט.

ושוב, היה זה מבקר המדינה חסר חוש־ההבחנה שקבע כי אינו שבע־נחת גם מעיסקה שנייה זאת. אבל החוזה היה כבר תתום. לכן מציע משרד הבטחון למר ירקוני עשרות אלפי ל"י כפיצויים, ובלבד שיסכים כרוב טובו לבטל את החוזה הבלתי־אהוד על מבקר המדינה, ואילו מר ירקוני איננו מסכים שיותרו על שירותיו לבטחון בקלות כזאת. הוא דורש לקיים את החוזה ככתבו, ובעיקר כרוחו.

זה הסוד שלו.

★★★

שלום ליגום: המיכום הנאה

ש לום ליגום, ידידו של ירקוני, זכה כבר פעם להופיע ברשימה השחורה של משתמטי קרן־המגן (העולם הזה 944), אך עיסקותיו תוארו שם רק על קצה המזלג. כי שרשיה של פרשת ליגום נעוצים עוד בעבר הרחוק, בימי פרשת מבקר הסיכוכות היהודית אמיל שמורק, שהרס אלי קבר בגלל העזתו לחשוף טפח מהשחיתות האוכלת כל חלקה טובה במוסד זה.

מסתבר כי בשנת 1949, רכש ליגום למען הסוכנות אהלים ושמיכות — מצרכים רבי־חשיבות לקליטת העלייה, שהיא המשימה החשובה בי תר של המדינה לאחר שמירת המטחון. הרכישה נוצעה באמצעות אחת החברות של ליגום, חברת מרכוליט לאחסנה. העסק נעשה לשביעת־רצון שני הצדדים, מאחר שהצד השני, המייצג את הסוכנות, היה במקרה זה סגן הגזבר, דוד בהרל, שסיבות השמירת עמו, איפשר לליגום להרוויח בעיסקה אחת זאת סכום של 36 אלף ל"י, כימים שבהם עוד היתה הלירה לירה.

היחיד שלא היה מרוצה, משום מה, מהיקף זה של רווחי קליטת־העלייה, היה איש מר־נפש — מבקר הסוכנות אמיל שמורק. „יש להתפלא", קבע הוא בדו"ח המפורט שלו, „שהגזברות הסכימה לתנאים המקנים רווחים כה גדולים בתקופה קצרה."

על כך השיב בהרל במכתב נרגז: „מר ליגום נחשב לאדם וסוחר ישר ממדרגה ראשונה. יש להתייחס בשאט־נפש להרמזים של ד"ר שמורק."

ואמנם, לרמזיו של שמורק התייחס לוי אשכול, כזכור, בהתאם לעצת בהרל. שמורק נפטר בשברון־לב ו־בהרל פרש מעבודתו בסוכנות רק לאחר שקיבל רבבות לירות של פיצויים, אלפי ל"י נוספות על חשבון חופשות שהגיעו לו לטענתו ואת היצוג המשפטי של הסוכנות — עסק המכניס מדי שנה עוד רבבות ל"י.

ואשר לליגום — גם כאן סמך שר־האוצר לוי אשכול את ידיו על ההגדרה הבהרלית. ליגום הוסיף לפעול למען המדינה, לפי אותם הקווים שהנחוהו בפרשת האוהלים והשמיכות ובפרשת הרכב של משרד־הבטחון.

דוגמה בולטת היא העיסקה שעשה בכספי הסוכנות במערב־גרמניה. במקום זה עמד לרשות הסוכנות סכום של יותר ממיליון מארקים, מכספי הפיצויים ששולמו על־ידי גרמניה בתמורה לזוועות השואה ולדם היהודי השפוך.

ליגום נחלץ מיד לעזרת העם. הוא הקים חברה לפיתוח מלונות, שתפקידה היה לנצל את הכסף לקניית צייד מלונאי והעברתו לישראל. הרכב החברה היה מעניין ביותר: מלבד שני מלונאים ותיקים, דרזנר ובראון, צירף ליגום גם שני אנשים בשם אריה פילץ וישעיהו ירקוני, שכל קשרם עם מלונאות עד לאותו יום היה בילוי במלונות פאר בארץ ומחוצה לה.

כאן יצא כאילו ליגום מהתמונה. הוא סיים כביכול את תפקידו. דרזנר, בראון וירקוני יצאו לחופים ומבוהלים בשליחות העם לאדמה הטמאה של גרמניה, לניצול כספי הפיצויים. מה קנו בכסף הקדוש — תקצר היריעה מלמנות. רק זאת ידוע, כי לאחר שביצעו עיסקת קנייה אחת, יצאו בעיקבות השליחים שליחים נוספים, והפעם — מטעם משטרת ישראל.

ומעשה שהיה כך היה: החברה הרכשה סחורות אצל החברה הגרמנית הידועה בעברה הנאצי בנקנהאמר, ושל־ה את החשבון, בסך 132076 מארקים לנציגות הסוכנות במינכן. אולם חקירת המשטרה העלתה כי בעצם היה שווי הסחורה לפי מחירי החברה הגרמנית קטן ב־25% מהסכום הנקוב בחשבון.

כאן פעלו, כנראה, המוח היהודי: השותפים סיכמו עם החברה הנאצית לשעבר כי תשלח חשבון מנופח, כדי שיוכלו לשלשל לכיסם סכום של 36730 מארקים מכספי הפיצויים בעד הדם השפוך.

אפשר היה לחשוב שהאשמים יובאו למשפט. אפשר היה לדרוש לפחות כי אם אין חומר הכחה מספיק, תימנע הסוכנות וממשלת ישראל מעיסקות נוספות עם אלה שניסו לגנוב כספיה המקודשים ביותר, דמי נרצחי הנאצים, ואומנם כך היה: לאחר זמן מה, מצאה הסוכנות סכום עצום של 100 אלף לירות בקופתה, שלא היה לו כל שימוש חלוצי חשוב ודחוף. לכן, הילותה סכום זה בתנאים נוחים לשלום ליגום, כדי לאפשר לו לרכוש לעצמו באנק פרטי.

אחרי כל אלה, אין להתפלא שליגום אינו נמצא כלל בספר הנישומים. אך לעובת זאת, הוא מצוי בביתיהם של כל גדולי המדינה. ידידיו הם לא רק אנשים כיעקב בראונשטיין, הסוחר שהתפרסם בשבתו בבית־מלון כחשוד בהברחת מטבע, אלא גם השחקנים החשובים ביותר של הבימה, המפקדים הגבוהים של המשטרה, יושב־ראש הנהלת הסוכנות ד"ר נחום גולדמן, גזבר הסוכנות ד"ר גיורא יוספטל ורבים אחרים.

אם מישהו הספיק כבר לשכוח זאת, הרי מן הראוי להזכיר כי הסיכום הכולל של תרומות ליגום והבאנק שלו לקרן־המגן הגיע לסך הנאה של 0 (אפס) ל"י.

נתן צבי: יש ידידים

ד כור עדיין אותו אופה ירושלמי זעיר, ישראל סיני המנוח, שהתאבד זמן קצר אחרי שרשות מס ההכנסה הטילה עיקול ללא משפט על תנור האפייה שלו, מפני שנשאר חייב סכומים מסויימים, לפי שומה שהוטלה עליו.

אולם לא בכל המקרים החמירו השלטונות עד כדי כך, ולא תמיד היה הסוף טרגי, בכמה מקרים, כמו במקרהו של נתן צבי, היה לעניין אפילו האפי אנד ממש.

כמו רבים אחרים, הצהיר נתן צבי — אחד הבעלים העיקריים בחברות כגון חברת נתן צבי בע"מ, חברת תעשיית בירה בא"י בע"מ, חברת גת ענב בע"מ, חברת ייבוא לספקי אניות בע"מ, חברת גפנים, חברת נתן צבי ואברהם ברזל בע"מ, ובעל בתים, מיגרשים, זהב ותכשיטים — הכנסה צנועה של 180 ל"י לחודש.

לא ידוע איך וכיצד, אך אצל נתן צבי נתגלו ספרי חשבונות סודיים שהעידו כי רווחיו הגיעו בערך להצהרתו ברבוע. ושוב, בניגוד למקובל, הרגישה תביעה פלילית נגדו.

קל לנחש מה התרחש מאחורי הקלעים, משום שברא־שית המשפט קם סגן פרקליט מחוז חיפה וביקש מהשופט לבטל את האשמה ואת המשפט כולו, הוא הסביר שבניגוד למקרה של ישראל סיני ז"ל, התפשרה הפעם נציבות מס־ההכנסה עם הנתבע.

אולם, כמובן, אין להשוות עולה חדש כסיני לאיש ותיק וישורש כנתן צבי. ברור כי משך השנים החלוציות רכש את לבם של ידידים רמי־מעלה. אחד מהם, למשל, הוא מר אריאלי, כיום סגן המנהל הכללי במשרד האוצר, שסיפר מתו מזה שנים היא המצווה התנכית הקדושה „לא תחסום שור בדישו".

בתוקף תפקידו חילק מר אריאלי רשיונות ייבוא למשקאות חריפים. ההקצבה הכללית היתה 100 אלף דולר ולשכת המסחר דרשה בתמימות לא להפלות איש מחבריה ולחלק את הסכום בין כל יבואני הענף.

בהתחשב בדרישה זאת, הסכים אריאלי תחילה לתת רק 60 אלף דולר לידידו הקרוב נתן צבי ואת השאר לחלק לכל היבואנים האחרים. אחר כך התחרט והחליט לתקן את המעוות. ממכסתו של כל יבואן הורדו עוד 25 אחוז, שצורפו גם הם למכסתו של נתן צבי.

אריאלי, אחד האנשים הקובעים כיום את מהלך המדינה, לא ראה במעשיו כל פגם. הוא הסביר לסקרנים תמימים כי נתן צבי עשה עליו רושם טוב כאיש פיקח ונעים הליכות. מפני זה גם אהב לבקר אצלו ולבלות אתו בצוותא. אולם, כך אמר במפורש, הוא בטוח שהיחסים אלה לא השפיעו על שיקול דעתו הרשמי.

כמובן מאליו.